

Nytt fra

ØSTMARKA

Medlemsblad for Østmarkas Venner 48. årgang Nr. 2/2014

Temanummer:

Hauktjern og Spinneren

Fiske i Østmarka

Ulvesporing

Nei til «anleggssoner» i Østmarka

Av Johan Ellingsen

Hva sier du til en golfbane på badeplassen Bråten ved Nøklevann og over mot Sørli, eller klatrevegg ved Solberglivann, sandvolleyballbane ved Lutvann, flere skateboardanlegg og tilhørende bygninger på inntil 50 kvadratmeter? Dette og mye mer kan om noen år bli en realitet hvis Oslos forslag til ny kommuneplan fram mot 2030 blir vedtatt.

Markaloven ble vedtatt for fem år siden, men allerede nå er Oslo i ferd med å gjøre et alvorlig angrep på den. Kommunen sendte i februar ut et forslag til ny kommuneplan med navnet «Oslo mot 2030 – Smart, Trygg og Grønn». Det fengende navnet kamuflerer et alvorlig angrep på markaloven. Planforslaget legger nemlig opp til at det skal etableres «aktivitetssoner», som vi velger å kalle «anleggssoner», i et bredt og sammenhengende belte fra Ellingsrud og rundt hele Oslos del av Østmarka til og med Grønmo.

Markalovens formål er blant annet å fremme og tilrettelegge for friluftsliv, naturopplevelse og idrett; å sikre Markas grenser. Loven skal også bevare et rikt og variert landskap og et natur- og kulturmiljø med kulturminner. Bygge- og anleggstiltak er forbudt i Marka. Det går an å gi dispensasjoner, men nye anlegg som fortrenger friluftsliv og naturopplevelse skal ikke godkjennes. Mange av de anleggene som kan bli aktuelle i de nye anleggssonene, hører ikke hjemme i Østmarka.

En av de store attraksjonene med Østmarka er at du kan komme nokså rett ut i

skogen fra en rekke boligområder, parkeringsplasser og bussholdeplasser. De nye anleggssonene kan fylle de nære hundremeterskogene med aktiviteter som krever anlegg og tilrettelegging. Men poenget er at disse anleggene vil bli til hinder for den eksisterende bruken av hundremeterskogene. Anleggene vil også gjøre det mindre attraktivt å gå gjennom nærområdene for å komme til de indre delene av Østmarka.

Planforslaget forsøker også å omdefinere begrepet «urbant friluftsliv», som tidligere har handlet om å tilrettelegge byrom for sportslig aktivitet. Nå handler det plutselig om å flytte urbane aktiviteter, som trenger anlegg, ut i Østmarka!

Flere brukerundersøkelser viser at det er naturen som er attraksjonen for friluftslivet. Kommunens egne undersøkelser i 2009 og 2011 viste at mer enn 8 av 10 spurte Oslo-borgere la vekt på å «komme ut i frisk natur vekk fra støy og forurensning» og å «oppleve naturens stillhet og fred». Det er vanskelig å forstå hvorfor kommunen vil gjøre store inngrep i Østmarka, når det store flertallet av byens borgere ønsker å bevare Marka som en naturperle.

Dette er en sak av nasjonal interesse, fordi både Oslo og flere andre storbyer er under press. Hvis Oslo får anledning til å uthule markaloven, fem år etter at den ble vedtatt, står kanskje 18 andre kommuner rundt Oslo-marka klare til å følge etter. Da vil Østmarka og de andre markene bli spist opp, bit for

Lederen har ordet:

Nytt fra Østmarka – Medlemsblad for Østmarkas Venner

Ansvarlig utgiver: Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo
Redaktør: Helga Gunnarsdottir
e-post: hegunna@online.no
Redaksjonskomité: Bjarne Røsjo

Forsidebilde: Gammelskog ved Spinneren. Foto Espen Bratlie
Grafisk design, repro og trykking: 07 Media – 07.no
Opplag: 3 500
Frist for stoff til neste nr. er 1. juli 2014

Minnestund på Sarabråten

tirsdag 10. juni 2014 kl. 19.00

Guri
Hjeltnes.

Østmarkas Venner arrangerer
den årlige minnestunden ved Milorg-bautaen på Sarabråten

Direktør ved Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter Guri Hjeltnes holder dagens tale

«Til ungdommen» framføres av SAS-Singairs og Oslo Telefonikerne

Østre Aker Musikkorps spiller

Bautaen hilses av Østmarkas Venner

Turen til Sarabråten kan begynne ved Østmarksetra
eller Rustadsaga, eller du kan gå via Mariholtet.

Busstransport kl. 18.00 fra P-plassen ved Østmarksetra.
Påmelding til Kai Ekanger mobil: 90 54 11 66 innen 31. mai.

Styret i Østmarkas Venner 2013–2014

Leder: Johan Ellingsen 90 92 15 68

Nestleder: Helga Gunnarsdóttir 95 99 23 49

Sigmund Hågvar 91 71 45 10

Arne Kvalheim 90 03 33 40

Bjærne Røsjo 90 84 59 97

Inger Tangen 41 25 66 47

Ingunn Lian Nylund 94 98 20 06

Varamedlemmer: Arild Rambøl 90 07 81 09

Bente Lise Dagenborg 41 92 29 41

Medlemssekretær: Monica Hoel 97 64 05 84 Regnskap: Kristin Ohnstad 93 40 66 71

E-post til styret og ansatte: fornavn@ostmarkasvenner.no

Østmarkas Venner kjemper fortsatt for nasjonalparken

Av Bjarne Røsjø

Årsmøtet i Østmarkas Venner bekreftet nok en gang at organisasjonen står samlet bak ønsket om en nasjonalpark i Østmarka. Samtlige styremedlemmer ble valgt med akklamasjon av de ca. 125 medlemmene som møtte fram.

Opprettelsen av en nasjonalpark i det indre av Østmarka er fortsatt den største og viktigste saken som Østmarkas Venner (ØV) kjemper for. Organisasjonens årsmøte ble arrangert torsdag 27. mars på Skullerudstua.

Da ØV-styrets nestleder Helga Gunnarsdóttir gikk gjennom årsberetningen for 2013,

kunne hun blant annet fortelle at det hadde skjedd mye med nasjonalparkplanene i løpet av året. Friluft- og naturvernorganisasjonene støtter forslaget varmt, Akershus Venstres miljøpris for 2013 ble tildelt Østmarkas Venner for arbeidet med nasjonalparken, og Oslo kommune har gått begeistret inn for tanken.

Ca. 125 medlemmer møtte fram på årsmøtet og ga full støtte til styrets arbeid. Foto: Steinar Saghaug.

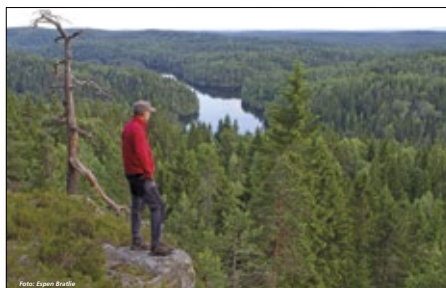

Foto: Eivind Bratlie

JA til nasjonalpark i Østmarka

- ✓ Ja til fremme av friluftsliv, naturopplevelser og folkehelse i Oslo, Ski, Enebakk, Rælingen og Lørenskog.
- ✓ Ja til bevaring av veiles og villmarkspreget skogsnatur.
- ✓ Ja til å beskytte Østmarka-naturen mot utbyggingspress og naturødeleggende inngrep.
- ✓ Ja til siste mulighet for en nasjonalpark i Østlandets skogsområder.

Markaloven gir ikke tilstrekkelig beskyttelse av disse naturverdiene.

Brosjyre og argumentsamling for nasjonalparken

ØVs styre har nå utarbeidet en brosjyre med oversikt over argumentene for nasjonalparken, og denne vil blant annet bli lagt ut på alle markahyttene. Brosjyren bruker mye plass på å tilbakevise utbredte misforståelser om hva en nasjonalpark vil innebære.

- Nasjonalparken skal fremme friluftsliv, naturopplevelser og folkehelse, og bevare den temmelig veiløse og villmarkspregede skogsnaturen. Vi ønsker også å beskytte Østmarka-naturen mot utbyggingspress og naturødeleggende inngrep. *Markaloven gir ikke tilstrekkelig beskyttelse av disse naturverdiene.* Østmarka er også en nasjonal ressurs fordi dette er den eneste gjenværende muligheten som finnes for å opprette en nasjonalpark som kan bevare en del av den særpregede

lavereliggende skogsnaturen på Østlandet, sier ØV-styrets leder Johan Ellingsen.

- Nasjonalpark er den mest velegnede verneformen for Østmarka. Naturreservat krever større grad av urørthet og kan blant annet sette grenser for maskinell preparering av skiløyper, mens et landskapsvernområde blir for svakt fordi den verneformen tillater skogbruk i et visst omfang. Nasjonalpark er den beste verneformen for Østmarka, tilføyer Ellingsen.
- Oslo og Akershus er nå faktisk de eneste fylkene som ikke har andel i en nasjonalpark, eller konkrete planer om å få det.

Miljøverneren og Østmarka-vennen Per Flatberg ble hilst spesielt velkommen på årsmøtet. Flatberg har blant annet vært generalsekretær i Norges Naturvernforbund, informasjonsleder i Folkeaksjonen mot utbygging av Alta-Kautokeinovassdraget, og varaordfører i Lørenskog. Han er æresmedlem i Norges Naturvernforbund og er tildelt Kongens fortjenstmedalje i gull.

Styret i Østmarkas Venner etter årsmøtet. Fra venstre: Johan Ellingsen (leder), Ingunn Lian Nylund, Sigmund Hågvar, Helga Gunnarsdottir (nestleder), Bjarne Røsjø, Inger Tangen, Bente Lise Dagenborg (varamedlem). I tillegg består styret av Arne Kvalheim og Arild Rambøl (varamedlem). Foto: Steinar Saghaug.

Gjenvalg av styret

Johan Ellingsen, som er fra Flateby i Enebakk, har vært leder i ØV siden 2011 og ble gjenvalgt med akklamasjon. Wenche Fuglstad gikk ut av styret og fikk blomster og varme takksigelser for en flott innsats gjennom mange år. Fuglstad har blant annet vært en av ildsjelene bak restaureringen av den nye turistforeningshytta Bøvelstad, og hun kommer også i fremtiden til å være en stor ressurs for ØV.

Det nye ØV-styret består av Johan Ellingsen (leder) samt Helga Gunnarsdottir, Ingunn Lian Nylund, Inger Tangen, Arne Kvalheim, Sigmund Hågvar og Bjarne Røsjø. Arild Rambøl fortsetter som varamedlem, mens Bente Lise Dagenborg, som er fra Haugerud i Oslo, er nytt varamedlem. Med sin lange planerfaring og kunnskap om Østmarka blir hun en verdifull ressurs for ØV.

NYTT fra styret!

Østmarka nasjonalpark

Styret har utarbeidet en flott argumentsamling med fakta om vårt forslag om opprettelse av en nasjonalpark i Østmarka. Brosjyren forklarer blant annet hvorfor nasjonalparken vil bli en berikelse for friluftslivet. Den fås ved henvendelse til styret og ligger ellers på vår hjemmeside. Bidra gjerne til å få den spredt!

Anleggsvei til Drettvann i Losby

Østmarkas Venner har mottatt en søknad fra Nedre Romerike Vannverk om etablering av 845 meter vei til Drettvann i forbindelse med rehabilitering av dam. Vi mener at kommunen bør sende saken over til Fylkesmannen i Oslo og Akershus for behandling. Vi krever også at så omfattende anleggstiltak sendes på offentlig høring fra behandlende myndighet til Markaorganisasjonene og andre berørte interessenter, før det fattes vedtak.

BYMs hogster i Østmarka vinteren 2013/2014

Styret sendte en bekymringsmelding til Bymiljøetaten (BYM) i Oslo kommune vedrørende hogstene i Østmarka vinteren 2013/201 som har skapt dype hjulspor. Vi har konstatert at hogstene ser ut til å bli gjennomført som planlagt, men at de ble stoppet på grunn av de elendige driftsforholdene i skogen denne vinteren. I et svar opplyser BYM at det ble registrert noen kjøreskader øst for Olavsmyr i forbindelse med hogsten ved Rundvannsåsen, som vil bli utbedret, og at hogstene ble avbrutt. Tømmeret vil bli kjørt ut så fort forholdene tillater det.

Terrengsykelritt i Østmarka

Styret mener at ansvaret med å gi tillatelser til å arrangere sykkelritt i Østmarka følges dårlig opp fra behandlende myndigheter (les Oslo kommune) og søknadene fra arrangørene er mangelfulle. Vi har tidligere krevd at søknader om sykkelritt må komme så tidlig at det er god tid til befaring og behandling av søknadene, gjerne høsten før.

Styret har etterlyst og krevd innsyn i søknader om tillatelser for ritt i 2014. Først 14. mars i år mottok ØV svar på krav om innsyn i saksbehandling for terrengsykelrittet fra Haraløkka 31.mai. I svarbrevet fikk vi opplyst at det i tillegg til rittet 31. mai er søkt om ytterligere to ritt i mai for barn og ungdom. I tillegg har vi fått opplyst at det er søkt om ytterligere ett ritt (Østmarkrittet) med start i Lørenskog 22. juni. Vi mener at fire ritt er alt for stor belastning for Østmarka og at slike store arrangementer ikke må legges til yngletiden for viltet. Deler av traséene går også på steder som ikke egner seg for ritt. Søknaden om sykkelritt fra Lørenskog Cyckleklubb er godt dokumentert, men når den og alle de andre søknadene kommer så seint, blir det liten tid til en forsvarlig saksbehandling av søknadene.

Det er ganske lett å finne spor etter ulven i Østmarka, men bare de færreste – og viltkameraet – kan få et glimt av gråbeinen.

På bakfot etter ulven i Østmarka

Av Johan Ellingsen

Møkkavær, grisevær, fillevær. Hva mer negativt kan man finne på å si når man må ut på ski i sludd, snø og regn for å traske i våt snø med Swix V60 rød silver? En opplevelse ble det likevel, for det var ulven som trakk oss inn i de dype Enebakk-skoger to helger i februar. Målet var å lære mer om ulvens vandringer i Østmarka.

Vi var en gjeng Østmarka-venner som hadde meldt seg på en «lær ulven å kjenne» medlemstur med innhentet sporingsekspert Geir Skillebekk som selv er fra Flateby, men nå bosatt i Alvdal.

Frammøte begge helgene var på gamle Rausjø skole, der vi overnattet fra fredag til lørdag morgen for å ta fatt på sporingen. Etter tips fra flere lokalkjente skogsfolk, hadde vi tro på at ulven kanskje var å finne i den søndre delen av Østmarka. Tanken var ikke å gå etter ulven, men tvert i mot å gå på «bakfot» som jegere sier, dvs. gå motsatt vei for å lære mer om hvordan ulven går og oppfører seg i terrenget.

Grisevær uten ulvespor

Første helgen ble det bokstavelig talt mannefall, både sporingseksperten Geir Skillebekk og bikkja Bonus og tre til måtte kaste håndkleet og melde forfall i griseværet. Vi

fem gjenværende varmet opp med en bli kjent-aften på skolens lærerværelse før vi lørdag morgen prøvde oss innover blåmerkede stier som gikk utenom myrer og vann.

Denne vinteren skulle bli husket for åpne bekker, svært usikker is på vannene, og myrer som forvandlet seg til små tjern. Knappt et dyrespor var å se i det tette snødrevet, aller minst et ulvespor. Den optimistiske gjengen fikk allikevel en tur svært utenom det vanlige i en ny del av Østmarka. Kafferasten ble inntatt – i oppholdsvær! – ved et av områdets mange små tjern i det som ØV har foreslått til nasjonalpark.

Enslig ulv over Børtervann

Neste helg var det på'n igjen, nå for anledningen i regnvær. Godt påkledd med regnfrakker startet vi nå lenger øst og gikk vestover. Og sannelig min hatt: etter en snau km

ØVs Wenche Fuglstad og de andre turdeltakerne lærte mye mer av Geir Skillebøks store kunnskaper om ulvesporing. Foto: Johan Ellingsen.

på en skogsvei: Ulvespor! Riktignok ikke helt ferske, men en enslig ulv hadde kommet over Børtervann og gått videre sørvestover på veien. Vi som hadde lest føremeldingens advarsel om MEGET usikker is, valgte ikke å utfordre isen, men valgte i stedet å følge sporet i ca. 1 km til vi rastet, også nå med bål og kaffelars.

Truger var nok tingen i dag. Ulven velger ikke alltid den enkleste ruta, selv om den svært ofte følger veier, stier og oppkjørte skiløyper for å spare krefter. Alle dyrets bevegelser ble diskutert. Ulven hadde fulgt et revespor på en driftsvei, så det var enkelt å følge. Sporlengden, altså avstanden mellom skrittene, er ved siden av størrelsen på poten, det sikreste kjennemerke.

Her målte vi skrittlengde i ganglag til ca. 90 cm på et enslig dyr som hadde kommet over isen. Ingen tvil: Det måtte være en av valpene som streifet på egenhånd, kanskje på vei til en matbit på et elgkadaver. Ingen markering med urinering i brøytekanten, slik alfa-paret ville ha gjort nå like før parringstida, bekreftet Geirs teori.

Villmarksfølelsen i ulveriket

I trav kan ulvens skrittlengde bli opptil 120 cm. Flokken streifer ofte rundt hver for seg, jakter litt sammen, og skiller lag igjen. Bare alfa-paret holder mye sammen og finner mat til valpene, som lukter seg fram til resten av flokken. Selv om sporet var mange timer gammelt med litt nattesnø i sporet, ville vi ikke fortsette, så vi satte nesa hjemover til en varm bil og tørre klær.

Seinere fikk vi høre at det i dagene etter var observert flere spor etter dyr i området, så det var ikke i tvil om at vi var i ulveriket. Villmarksfølelsen formelig krøp under huden på oss og ga den ellers så tilforlidelige skognaturen et ekstra spenningsmoment som trigget sansene. Viktigste av alt, vi ble alle trygge på at ulven i alle fall ikke representerer noen fare for oss tobeinte!

Noen måneder etter ulvesporingen rundt Rausjø la ulven igjen et vitstikort nær Bremsrud ved Nøklevann. Foto: Irene Hammerlund.

Fiske er ikke bare
matauk, men
også glede og
naturopplevelser.
Denne abboren ble
nok et minne for livet.
Foto: Øystein Søbye.

Østmarka – Et eldorado for fiskeinteresserte

Tekst: Tor Ødemark

Østmarka er et overflødhetshorn som svært mange andre byer og hovedsteder kan misunne oss. Rett utenfor Oslos dørterskel finner vi en natur som er drøm for turgåere, for skiløpere, og ikke minst for naturfotografer. Men ikke alle er like oppmerksomme på hvilket eldorado Østmarka er, også for de fiskeinteresserte.

Selv har jeg gjennomgått en rekke faser i min bekjentskap med Østmarka. Jeg har «bodd meg rundt» Østmarka gjennom livet, på hhv. Lørenskog, Skjetten og i Oppegård, etter å ha vært født i Oslo. Og det var den fotografiske siden som først grep tak i meg. Djupdalen i Losby lokket meg til seg med makrolinse, og et vell av insekter skapte rom for hele dager i fotografiets tegn. Her finnes det et så stort utvalg med insekter at en hel dag med et makroobjektiv som regel ikke blir nok. Men la oss gå til det artikkelen dreier seg om, og som har med fiskeing i Østmarka å gjøre.

Det er Oslomarkas Fiskeadministrasjon (OFA) som forvalter fiskeretten i vannene rundt Oslo, inklusive størstedelen av Østmarka. I de snart 80 årene OFA har holdt på, har de gjort sine feil og lært av det, og nå sitter de igjen med en grundig kunnskap om vannene i marka. OFA skal blant annet ha ros for at de lytter til oss som fisker her, og ut fra det regulerer OFA både utsett og uttak i den grad det lar seg gjøre. OFAs fiskekartbok er en ypperlig veiviser for fiskere i hele Oslomarka, men det er de 4 siste kart-

bladene – sidene 16 til 19 – som er verdt å bry seg om for oss som traver i Oslos østlige skogsområder.

Fiskevandring i sørøst

La oss derfor ta en vandring, først og fremst i ørretens Østmarka. Personlig ligger «Kartblad 19», dvs. den sørøstre delen av marka, og i all hovedsak vann som kan nåes med utgangspunkt fra Bysetermåsan, mitt hjerte nærmest. Glem ikke å forsøke et kast eller to i Bysetertjern ved parkeringsplassen før turen eller hjemturen starter!

I denne delen av marka finnes det utrolige 50 fiskevann, hvorav 22 omtales som villmarksvann. På vei mot nordøst fra Bysetermåsan finner vi de større vannene Mosjøen, Rausjø og Børtervann, mens Ålmarktjern, Rausjøtjernet, Stuttjernet, Bukketjern og Forfoten, er mindre vann men vel så interessante for en fisker. Det går ørret i alle, og abbor i de fleste, og kilosfisk finnes i langt flere vann enn man skulle tro.

Går man nordover fra Bysetermåsan, er mulighetene uendelige. Personlig er jeg mest

Artikkelforfatteren med et prakteksemplar av en ørret, fisket i Rundvann. Foto: Tor Ødemark / Kjell A. Hansen.

betatt av området rundt Steinsjøen, som i seg selv er et av markas vakreste vann. Underveis passerer man Igletjern, Midtre og Nordre Kjerrmosetjerna, og Steinsjøputten. Sistnevnte får årlig utsett på ca. 10 fisk, men de finner trolig en vei inn i Steinsjøen, for det er aldri tegnet til liv her. Kjerrmosetjerna er

blant de vannene i Østmarka som ikke får utsett, da de produserer yngel selv. Igletjern bør man heller ikke bare gå forbi ...

Spennende fiskemuligheter

På vest- og nordsiden av Steinsjøen kan du besøke Askevann, Gjevikputten, Kløftetjern og Vælsputten, som alle byr på spennende fiske. På nord-østsiden av Steinsjøen kan blant annet Tonevann, Grastjern (kun fluevann), Maritjern og Skålsjøen gi god uttelling, uavhengig om man fisker med flue, mark eller sluk.

De fleste vannene i Østmarka er mer eller mindre stillestående og krever utsetting av fisk. Unntakene er hele vassdraget fra Skålsjøen (som for øvrig selv får utsett!) via Gjevikputten, Askevannet, Kjerrmosetjerna, og Vesle Skjelbreia, der gytebekken produserer bra. Eriksvannsbekken forsyner Eriksvann med ørret, men også trolig Sør-Elvåga, men hvor det er fiskeforbud fordi det er drikkevannskilde. Bekken mellom Trollvannet ved Østmarkskapellet og Sølvdobra produserer i overkant mye yngel, slik at man de siste årene har garnet ut begge vannene, og i tillegg satt ruser i gytebekken, for å få en fiskestamme av høyere kvalitet i begge vannene. Hittil har fisken vært småvokst, og siden gytebekken ble utbedret, er det ikke registrert fisk over kvartkiloen i Sølvdobra før nå. Også Børtervann får trolig litt påfyll fra egen produksjon, i tillegg til årlige utsett.

Kilosfisken vaker i Eriksvann

De andre kartbladene i OFAs kartbok, tar i sørvest for seg områdene rundt Sandbakken og Krokhol, der det største vannet er Eriksvann. Her ble det i 2007 tatt en vakker ørret på 2,7 kilo. Etter en befarings av bekken mel-

OFA regulerer både utsett, som her på bildet, og uttak av fisk basert på dialog med aktive fiskere. Foto: Dag Øivind Ingjerd, OFA.

lom Eriksvann og Sør-Elvåga i gytetiden, har det blitt sett flere kilosfisk. Men området byr også på andre gode fiskevann, blant annet kanskje det vakreste av dem alle – Padde tjern. Vannet ligger langs en koselig rangle tur man kan ta med fiskestanga fra Krokhol på bare en ettermiddag: Abbortjern, Tre tjerna og Paddetjern.

Og ønsker man å prøve noe ganske annet: Ved Hull 11 på Krokhol ligger det to små pytter, som er en del av vassdraget over golfbanen ned til Lusetjern. Her vaker det flittig til tider, noe som gjør at det spekuleres i om ikke utsettsfisken i Lusetjern har funnet gytemuligheter lengre opp. Men ikke regn med storfisk her!

Det nordøstre kartbladet viser Losbymarka, som er et område der det er ideelt å kombinere en padletur med overnatting og fiskeing. Her finner vi noen større vann som kan by på stor fisk, for eksempel Mønevann, Geitsjøen, Fløyta og Murterudvann. Men de kanskje mest spennende av de større vannene i dette området er Tappenbergvann og til en viss grad Skålsjøen. Men noen av de mindre vannene bør også forsøkes. Fiske lausa er nettopp blitt åpnet for fiske etter å ha hatt drikkevannsrestriksjoner, men også Endtjern (opp fra Mønevann) kan til tider by på spennende fiske.

Fra Losby kan man padle inn i Østmarka naturreservat, som i sin helhet rangeres svært høyt av fiskere. Her ligger noen av Østmarkas beste og mest spennende fiskevann: Kroktjerna, Høgkolltjerna og Kyttjerna, sammen med Bøvelstadsvarttjern og Myrsetersvarttjern bl.a.

Rekordfisker i nordvest

Det nordvestre kartbladet viser storfiskvannene Nøklevann og Lutvann, med tilliggen- de herligheter. Det er ikke rent sjelden at Nøklevann varter opp med rekordfisker tatt på stang, og det er tatt ørret på opptil 5 kilo. Som oftest må det dorging med wobblers til for å komme i kontakt med disse kjempene, men det tas storfisk på isen om vinteren også.

Men her finnes i tillegg en rekke spennende, men litt mindre vann, som eksempelvis Smalvann og Rundvann ved Østmarks- kapellet, Hauktjern og Kroktjern mellom Nøklevann og Lutvann, og fenomenene Nordre og Søndre Puttjern, som fikk lekkasje og ble dreneret tomme under byggingen av Romeriksporten. I dag er de restituert og får sine årlige utsett, og det søndre tjernet er det sikreste av de to.

Mer om fiske

- Artikkelen fortsetter i neste nummer av Nytt fra Østmarka. Der forteller Tor Øde- mark blant annet mer om hvilke fiskearter som finnes, og kommer med praktiske tips om hvordan du kan få tak i fisken.
- Du kan kjøpe OFAs fiskekartbok med blant annet oversikt over vann, tjern og elver hvor du kan fiske med OFAs fiskekort. Normal pris er kr. 250, men ØVs medlem- mer får 50 kroner i rabatt ved å oppgi medlemsnummer. Du skal IKKE bestille i nettbutikken, men sende en epost til ofafiske@ofa.no. Husk å oppgi navn, post- adresse, og medlemskapet i ØV. Kontaktperson er Magnus Nilsen, tlf. 93 03 18 25.

Bli medlem du også!

Du som vil støtte Østmarkas Venner, bli medlem! Skriv navn og adresse her, klipp ut og send til: Østmarkas Venner, Postboks 85 Nordstrand, 1112 Oslo

Navn:

Telefon:

Adresse:

Postnummer og -sted :

Kontingenten er kr 150 per år. Borettslag, bedrifter og organisasjoner kr 300 per år.
Blankett vil bli tilsendt etter innmelding.

Eller meld deg inn via: www.ostmarkasvenner.no

Slåttetreff på Bøvelstad i Østmarka

27. og 28. juni

For sjuende gang arrangerer vi slåttetreff i hjertet av Østmarka!

- Undervisning og praksis i ljàslått og hesjing
- Botanisering
- Felles måltider

Slåttetreff på Bøvelstad. Foto: Merete Mølbach

Tur i Østmarka naturreservat 29. juni

– To turer, én på ca seks timer og én på ca fire timer.

Frammøte kl 18:00 på Gamle Fjell busstopp

(der Rausjøveien begynner, nær nåværende Fjell busstopp)

Felles transport til Børtervann og bagasjetransport med båt videre.

Evt også persontransport videre.

Pris kr. 300 for hele helgen og kr. 100 for bare søndagsturen.

Forhåndsbetaling. Påmelding innen 15. juni.

For påmelding og nærmere informasjon

se www.ostmarkasvenner.no

VEL MØTT!

To liv, to verdener, samme mark – og to nye bøker

Av Even Saugstad

Brødrene Grønberg og ekteparet Boeck levde for og av skogen. De holdt til i samme hjørnet av Østmarka på omtrent samme tid. Men der stopper også likhetene. Nå har det kommet ut to trykksaker som forteller fylldig om både livet på Losby gods og i Grønberg-brødrenes tømmerkoie på Jongseteråsen.

I 1893 flyttet Lorentz Meyer Boeck (født 1866) inn på Losby sammen med sin kone Kathrine. Det var skogen som trakk ham til denne delen av Østmarka – han hadde nettopp arvet en eiendom på over 40 000 mål.

Ca. 30 år seinere flyttet Georg Grønberg (født 1895) inn i sin hytte drøyt tre kilometer lenger nordøst i Østmarka. Denne lå også i Lørenskog kommune. Det var skogen som trakk Georg også, han var tømmerhogger i likhet med brødrene sine.

Hytta som Georg Grønberg flyttet inn i, hadde han bygget selv på Jongseteråsen. Den var tre meter lang og drøyt to meter bred, og man måtte bøye seg for å komme inn døra. Her bodde Georg, til dels sammen med flere av sine brødre, fram til sin død i 1960.

Huset herr og fru Boeck bodde i, hadde allerede et herskabelig preg da de flyttet inn. Større og bedre skulle det bli ettersom de to fikk fotfeste på godset og i kommunen. Boeckparet var de første som bodde fast i huset, som var bygget omkring 1850, og de utvidet og forbedret bygningen og uteområdene. Sagbruket og skogsdriften ble også utvidet og utbedret. Men det aller viktigste, særlig for

Lorentz Boeck, var jaktturene og de store selskapene med kongelige gjester og annet storfolk. Han ble også Lørenskogs første ordfører etter at kommunen ble skilt ut fra Skedsmo i 1908.

Heftet om Grønbergbrødrene

Grønberg-brødrenes historie har i liten grad tidligere blitt dokumentert. Det er derfor meget prisverdig at Lørenskog historielag og Helen Østbye har samlet fortellingen om disse seks skogssliterne.

Brødrene var født på slutten av 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet. De vokste opp i trange kår på plassen Solberg i Skedsmo og fikk seg tidlig jobb i skogen. Skogsarbeid for unge gutter i den tida var ikke uvanlig. Det som var spesielt med Grønberg-brødrene, var at de også bosatte seg fast i Marka. De jobbet for lokale skogeiere eller i kommuneskogen i Rælingen. Bosted hadde de enten i enkle hytter stilt til rådighet av skogeieren, eller i hytta på Jongseteråsen som nest eldste bror Georg hadde bygget. De hadde ord på seg for å være dyktige tømmerhuggere og ærlige folk, men de var også harde på flaska.

Begge disse sidene ved Grønberg-brødrene kommer tydelig fram i den enkle trykksak-

Grønbergbrødrenes hytte i Jongseteråsen slik den så ut i 2010. Foto: Helen Østbye.

en, som beskriver livet for tømmerhuggerne som ikke vil være en del av det tradisjonelle samfunnet i første halvdel av 1900-tallet. Vi får gjennom heftet også høre om foreldrene deres, tre søstre og en bror som ikke valgte livet i skogen. Historiene er formidlet mer eller mindre uredigert fra en rekke folk fra Lørenskog og Rælingen som hadde kontakt med karene eller på annen måte har hørt om deres bedrifter.

De seks brødrene var et artig innslag for unge og gamle turfolk, jegere og fiskere som krysset deres veier i denne delen av Østmarka. De hadde ofte en vittig replikk eller kommentar på lager, og det gikk mang en artig historie om dem. Ikke alle historiene var nødvendigvis like sanne, etter å ha gått fra munn til munn, noe som også blir understreket i heftet. I matveien blir det blant annet fortalt at de lagde suppe på grevlingkjøtt og brukte boks-sprit som pålegg.

Naturlig nok finnes det ikke så mange fotografier av Grønberg-brødrene. Noen få bilder

har det likevel lyktes Østbye å få med i heftet. Likeledes bilder av hyttene de frekventerte; Jongsetra, Ratvold vest for Østbyputten, og Kommunehytta sør for Ramstadslottet.

Måten Grønberg-brødrene levde på, vil nok av mange i dag karakteriseres som et uteliggerliv. De levde i stor grad fra hånd til munn, på siden av samfunnet. Når de ikke drev med tømmerhogst, plukket de bær og sopp som de solgte, eller de bedrev jakt. Den siste av skogsarbeiderbrødrene, Henry, døde i 1983, 71 år gammel.

Blant husmenn, konger og storfolk på Losby

Mens Grønberg-karene i liten grad har blitt foreviget på fotografier, er det helt motsatt med beboerne på Losby. Rune Andersen som har skrevet boka om Losby og utgitt den i samarbeid med Losby Gods, har gjengitt en stor mengde bilder som viser livet på godset tidlig på 1900-tallet.

Nyttårsselskapene på Losby var legendariske. Når nyttår skulle markeres, inviterte herr og

Idyll på Losby omkring 1910. Foto: Akershus Fylkesmuseum

Helen Østbye:

«Livet nord i Østmarka»

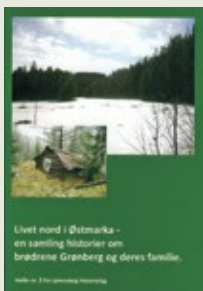
En samling historier om brødrene Grønberg og deres familie Lørenskog historielag 2013

Hefte, 40 sider
ISBN 1504 6214

Kr 75,-

Selges fra Lørenskog historielag (www.lorenskog-historielag.no),

Norli bokhandel i Triaden og Sandbakken markastue.

Rune Andersen:

«Losby»

Menneskene, næringen, kampene, gledene, tragediene, festene og hverdagene gjennom 500 år

Losby Gods 2013

Innbundet,

376 sider

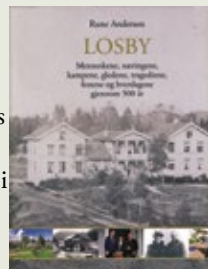
Kr 376,-

Selges på Losby gods

(www.losbygods.no)

og Norli bokhandel i

Triaden.

fru Boeck sine venner og forbindelser fra Kristianias høyere sosiale lag til fest her nord i Østmarka. Gjестene kom med jernbane til Lørenskog stasjon hvor hester besørget den videre skyssen. Det kunne være opp til 24 hester forspent sleder eller vogner, som tok de festkledde selebritetene de siste kilometerne inn til godset hvor Kathrine og Lorentz ønsket velkommen. Langs veien hadde gjerne lokalbefolkningen tatt oppstilling for å få et glimt av de høytstående hovedstadsboerne. Også jaktturene i Losbyskogen gikk det gjetord om. Kong Haakon den 7. var flere ganger med i jaktfølget.

Det var herr og fru Boecks tid på Losby som blir regnet som stedets storhetstid. Det er også denne perioden, fra de flytter inn i 1893 til «fruen» dør i 1958, som har fått størst plass i den nye boka. Men også stedets historie fra 1500-tallet er dokumentert, med bilder, eieroversikter og kart. Peter og Karen Cudrio som eide nesten hele Østmarka, inkludert Losby-skogen på 1700-tallet, har også fått

sitt kapittel. Likeledes eneboerne Næsbrødrene og Rønnaug på Geitrudtangen. De siste 50 årene med kommunal uenighet om videre drift, utbygging av golfbaner og totalombygging til hotell og konferansesenter er selvfølgelig også behørig omtalt.

Boeck og Grønbergbrødrene

Møttes noen gang Boeck og Grønbergbrødrene? Lorentz Meyer Boeck døde i 1938 og var ganske sikkert på jakt- og befarings-turer i sin del av Østmarka helt fram til det siste. Boeck leide nok aldri inn tømmerhuggere utenfra, han hadde mer enn nok arbeidskraft blant egne husmenn. Likevel er det nærliggende å tro at Boeck, eller i alle fall noen av hans husmenn og leietakere, hadde noe kontakt med Grønberg-gutta. De hadde hogstoppdrag på eiendommer som grenset opp til Boecks skog, og hyttene skogsarbeiderbrødrene bodde i lå ikke mange kilometer fra Boecks gods. Kommunehytta som var den siste hytta som var i bruk av Grønbergbrødrene, eies nå av Losby bruk.

OM STILLHETEN

Av Stefanie Reinhart

*Stillheten er i ferd med å bli luksus!
Du er klar over det? Vi er oppslukt av
hastigheten og alt det nye som er i stadig
utvikling – ofte kjennes det som om vi
sitter på en karusell. I hverdagen øker
hastigheten og i vår mentale verden øker
støyen.*

**I sin bok «ROM FOR STILLHET» skriver
Kirstin Flood:**

*Stillheten åpner erkjennelsens porter – en ny
klarhet kommer inn i mitt liv – jeg stanser og
spør meg selv: hvorfor har jeg ikke sett dette før?*

Ja, det handler om «å se» – å se med en ny-
begynners øyne! Daglige turer i naturskjønne
Østmarka gir meg stor glede og en herlig ro.
Som billedkunstner er jeg opptatt av Østens
filosofiske tanker: **WABI SABI** for eksempel
er en gammel japansk tradisjon.

WABI SABI representerer en måte å se ver-
den på: Å se skjønnheten i det ufullkomne
og det enkle. Og videre: En måte å være i ver-
den på. Å akseptere forgjengelighet og ufull-
kommenhet. WABI SABI- estetikken har som
utgangspunkt at ingenting varer, ingenting
er fullendt, ingenting er perfekt. Naturlige
objekter så vel som fabrikkerte objekter in-
nehar WABI SABI: Simplethen skjønnhet.

Typiske eksempler er værbitte former og lin-
jer i naturen – objekter med patina, objekter
som er eldet på en vakker måte av tidens
tann. Disse er lette å finne i naturen. Be-

Stefanie Reinhart er billedkunstner og bosatt på
plassen Hullet i Østmarka, der hun driver Galleri
Anneks. (Foto: Bjarne Røsjø)

trakter du WABI SABI-objekter vil du opp-
leve en etterlengt stillhet, her er det faktisk
plass for «tomrom» og meditasjon.

Stillhet er for lyd det som skygge er for lys.
Det er en uunnværlig motpart. Stillhet og
ro er ikke fravær av lyder; vi trenger ikke
nødvendigvis den totale stillheten for å fin-
justere vår oppmerksomhetssans og for å
oppdage hva naturens stillhet rommer for
oss. Naturen inviterer oss inn i et rom for
stillhet men også til å være mer til stede i
kroppen gjennom fysisk aktivitet.

Velkommen til KULTURDAG for hele familien på Sarabråten lørdag 30. august

Her får både store og små anledning til å bli bedre kjent med Sarabråten og området rundt.

- Guidet rundtur med historiske stopp underveis. Turen går fra ruinene på Sarabråten, til vannreservoaret, videre opp til Speiderbautaen og klippene ved Hauktjern, så ned til Milorgstøtta før vi avslutter med en tur ned «Kjærlighetsstien» og de andre spaserveiene ned mot Nøklevann.
- Muligheter for padletur på Nøklevann. Nøklevann ro- og padleklubb flytter deler av flåten sin til Heftyes gamle brygge og tilbyr turer med kyndig veiledning
- Vi serverer kaffe, saft, pølser og boller
- Skattejakt for de minste

Arrangementet går fra 12.00 til ca 16.00.

Den guidete turen starter 13.00.

Rundturen kan også gås uten guide – kart blir utdelt.

Alle er hjertelig velkomne, arrangementet er gratis og blir arrangert uansett vær. Klær etter forholdene og godt fottøy er smart!

Arrangør: Sarabråtens venner – www.sarabraten.no

A photograph of a forest path. The path is covered in a thick layer of green moss. On the left, there are large, moss-covered rocks. The trees are tall and thin, with some mist or fog in the background. The overall atmosphere is quiet and somewhat mysterious.

Temanummer:

Hauktjern og Spinnern friluftslivområder

*Hvis du går Svartdalen på langs, kanskje
en sen skumringstid, får du en sjelden
følelse av villmark og tidløshet..*

Foto: Gjermund Andersen

Nå er to eventyrskoger i Østmarka vernet

Tekst og foto: Lise Henriksen

Uttrykket eventyrskog har overlevd mange forandringer i skogbruket og friluftslivet rundt Oslo. Ennå finnes det eventyrskoger, i dagens politikk- og forvaltningsspråk er de definert som skogområder med spesielt høye opplevelsesverdier. Lise Henriksen forteller her om de to eventyrskogene som nå har fått et bedre vern i den delen av Østmarka som ligger i Oslo kommune.

I Østmarka er nå to områder vernet som «eventyrskog» – etter markalovens § 11. Det er områder som på grunn av naturopplevelsesverdier har *særskilte kvaliteter for friluftslivet*, og som derved er klassifisert som særlig viktige friluftsområder.

Her kan det ikke iverksettes tiltak som vesentlig kan endre områdets verdi for friluftslivet. Vernekriteriene kan være uberørt og naturlig skog, opplevelsen av stillhet og fred, spennende eller vilt landskap, variasjon og mangfold, trolsk stemning, spor etter tidligere tiders virksomhet og historie. Det skal altså være noe spesielt med eventyrskogene. Her finner vi mye gammelskog og god variasjon. Skogmystikken og eventyrstemningene vil kunne føles, med assosiasjoner til Asbjørnsen og Moes norske folkeeventyr.

Fylkesmannen og Østmarkas Venner

Fylkesmannens miljøvernavdeling baserte utvelgelsen på en rapport fra rådgiverselskapet Sweco. Rapporten, på ikke mindre enn 508 sider, har tittelen «*Kartlegging av friluftsliv og naturverdier i 32 utvalgte områder i Oslo-marka*».

De 32 områdene som ble kartlagt ble valgt ut av 174 forslag som kom inn fra naturvern- og friluftslivsorganisasjonene. Totalt 28 av disse ble tatt inn i en formell verneprosess etter markaloven eller naturmangfoldloven. Høsten 2013 ble fire områder, hvorav to i Østmarka, vernet etter markaloven. I februar 2014 ble det for 18 av de 28 områdene meldt oppstart av en frivillig verneprosess etter.. Nå er åtte av disse områdene foreslått vernet som naturreservater. Ingen av disse ligger i Østmarka.

Østmarkas Venner har vært aktivt med i denne prosessen. Foreningen fremmet i alt fire verneforslag i en uttalelse til fylkesmannen 18. mars 2011. Verneforslagene er nærmere beskrevet i «Nytt fra Østmarka» nr. 2/2011, og i en 30-siders fremstilling, med kartskisser og en rekke bilder, lagt ut på de fine nettsidene til Østmarkas Venner, under «forslag til særskilt vern av viktige friluftsområder i Østmarka»

Det gledelige er at to av forslagene til Østmarkas Venner er blitt tatt til følge og endog utvidet. Det er Hauktjern – som består av

Dråget nord for Sarabråten.

områdene fra Korketrekkeren i sør til Puttdalen i nord – og Spinneren, som også innbefatter blant annet Sølvdobla, Dølerud og Svartdalen. Begge områder ligger på Oslo kommunes grunn, vest for Elvåga-vassdraget, i henholdsvis nord og sør.

Østmarkas eventyrskog

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) har lenge ivret for vern av særskilt opplevelsesrike skogområder. De betegner en eventyrskog som en gammel skog med store opplevelsesverdier, med mangfold i skogens alder og struktur. De kaller en eventyrskog for «Marka på sitt beste», og fremhever at i eventyrskogen finner du stillheten og de dype, trolske skog-rom, med både kronglefuuru og skjørtegran, dypgrønne mosematter og frisk morgendugg. Her er

dype søkk og tette granlier, men også skrinnekoller med utsikt over de syv blåner. Bortgjemte tjern og myrer skaper variasjon, og «eventyrstiene» bringer vandreren innover i gammelskogen – inn i eventyret, så å si.

I motsetning til det nokså uveisomme Østmarka naturreservat er de to eventyrskogene som er vernet lenger vest, atskillig lettere tilgjengelig. Her er merkede stier og skiløyper på kryss og tvers, dessuten en rekke såkalte tråkk, som er umerkede stier som ikke alltid er avmerket på turkartene.

Like fullt rommer begge områder store opplevelseskvaliteter, også i regional sammenheng, og gammelskog nok til å gi oss følelsen av å ferdes i «reservatskog», og til å oppfylle eventyrskog-kriteriene. I og med at folk

Trolsk ved Hauktjern

flest følger løyper og stier, så er det desto mer ubeferdet natur og opplevelse av stillhet og uberørthet, innimellom og rundt de steder der folk trækker. En eksklusiv følelse er nettopp det å ha skogen for seg selv!

Mange tror sikkert at gammel skog er tett og mørk og uframkommelig, men faktisk så er den ofte mer åpen og variert, hvor lyset slipper inn i naturlige glenner. Svært mange arter, både av sopp og lav, planter, insekter og fugler er avhengig av gammelskogen. Og sist men ikke minst: begge områder består av en blanding av natur og kulturminner. Vi skal først se litt nærmere på det nordligste verneområdet:

Hauktjern – vilt og vakkert

Området på 3674 dekar er kategorisert med regional verneverdi, men burde etter min

menig ha fått nasjonal vernestatus! Som et eventyrlig stykke Marka-natur, med opplevelses-muligheter i toppklasse. Området ligger i Østmarkas nordligste del, kort vei fra de store befolkningskonsentrasjoner på Ellingsrud, Lindeberg, Trosterud, Haugerud, Hellerud, Oppsal, Bøler, Bogerud og Skullerud mv.

Arealet er ca. 4,5 km langt og opptil 1,1 km bredt i luftlinje. Det meste er gammel skog. Den nordre del av Nøkle vann innbefatter kjente steder som Heftyveveien med Korke-trekkeren på vestsiden, Lutdalen på nord-siden, og på østsiden Sarabråten, Hauktjern med kløftene, Lille Haukåsen, Kroktjern, Lauvtjern, Søndre Puttjern, og de meget bratte åspartiene på østsiden av Lutvann, blant annet Lutåsen, samt nesten hele Lutvann inkludert vannets vestlige skrent.

Verneformål Hauktjern

Formålet med vernet er å bevare de naturopplevelselsesverdier, med det naturlige og urørte preget, som gjør at området har særskilte kvaliteter for friluftslivet. Videre er formålet å bevare et større og mye brukt friluftslivsområde som bærer preg av urørthet med ville sprang i topografien, forekomst av myrer, vann, bekker, åser, topper og utsiktspunkter. Området har en stor andel gammel skog uten nyere skogbruksinngrep. Området har også innslag av større kulturhistoriske verdier og et variert og rikt dyreliv.

Høyeste punkt er Lille Haukåsen som er 330 meter høy. Innenfor dette område er det 21 mindre kjerneområder.

I rapporten fra fylkesmannen står det at «her er god variasjon i topografien og i vegeta-

sjon og naturtyper, med høy verdi av biologisk mangfold. Mange rødlistearter av markboende sopp er funnet.» En nøktern beskrivelse av et stykke natur som knapt har sin like, både rent topografisk og innholdsmessig.

Vegetasjon og planteliv

Områdene rundt nordre del av Nøkle vann regnes faktisk for å være et av de botanisk rikeste i Østmarka. Her vokser både kravfulle og sjeldnere arter.

Et spennende område er innover langs den gamle stien i det ganske så uberørte daldråget mellom Sarabråten og Kroktjern. Stien var blåmerket tidligere, men nå er den ikke mye brukt lenger. Her går man i eventyrskog med både kampesteiner, blokkmark og stupbratte bergvegger, med dypgrønne mosematter og mosetuer på skyggefull skogbunn. Planter som regnes for sjeldne i Østmarka, vokser både her og i strøkene lenger nord. Botanikeren Jan Wesenberg kan i tidsskriftet «Firblad» fortelle at han de siste årene har fun-

Utdrag fra vernebestemmelser for begge områdene

I friluftslivsområder kan det ikke iverksettes tiltak som vesentlig kan endre områdets verdi som friluftslivsområde. I friluftslivsområdene gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen er vernet mot skade og ødeleggelse. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.*
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hioområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse.*

- c) Området er vernet mot ethvert tiltak som kan endre friluftslivs- og naturopplevelselses-verdiene (en omfattende liste over tiltak finnes i verneforskriften).*

Forsøpling er forbudt. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til naturopplevelse, vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

«Ufsedråget» er et av Lises favorittsteder

net skogsvingel og bjørnekam, begge som første funn i Oslos del av Østmarka. Han fant også mye snerprørkvein og myskegras, samt trollurt og myskemaure.

Sarabråten har naturtypen «hagemark», med rik edelløvsog. Omkring Sarabråten vokser nattfiol, marianøkleblom, flekkgrisor, stavklokke og den kjøttfulle soppen fiolgubbe, for å nevne noen av de mer uvanlige. Her er også et rikt fugleliv, med mye spetter og sangere. Bøkesanger er observert.

Spinneren – naturskjønt og populært

Det sørligste verneområdet er på 3460 dekar og omfatter Sølvdobla med Sølvdoblabecken i vest, Dølerudåsen, plassen Dølerud,

Svartkulp, Trollvann, Spinneren, Rulleåsen øst for Klokkerudmyrene og Svartdalen, som er en dyp og markert sprekkedal. Grensen i øst går ved bekken som går fra Eriksvann via Nordre Svanfoss og ut i Sør-Elvåga. Høyeste parti er Spinneren på 271 meter. Området skærer høyt på opplevelsesdimensjonen, og det er avgrenset 19 kjerneområder. Bærlyngskog med furu er vanligst. Og vi finner mye eldre skog med naturskogkarakter innenfor vernegrensene.

Det er ingen overdrivelse å si at området er naturskjønt og opplevelsesrikt, med vannene Sølvdobla, Trollvann og Svartkulp. Tar man av fra skiløypa i svingen like nord for Svartkulp, kan man gå nordøstover gjennom et trolsk, lite dråg, et av mine favorittsteder på denne kanten, som jeg kaller «Ufsedråget». Dråget har alle de nødvendige ingredienser; digre, mosegrodde steinblokker og store, gamle trær, med ufsete bergvegger. Det er ikke stort lengre å gå enn 300 meter, før man er inne på den såkalte «pensjonistløypa», som går fra Trollvann øst til Askevann og parkeringsplassen ved Sandbakken.

Så har vi det trange, stemningsfulle dråget sørover langs *Sølvdoblabecken*, med svært fuktige partier og spennende vegetasjon. Her er både frodig høystaudeskog, lågurtskog og sumpskog, som er så viktig for skogens økosystem. Sølvdoblabecken har sine kilder lenger nord ved Smalvannsmosen og Rundvannsmosen, og er en del av vassdraget som renner gjennom Setertjern, Sværsvann, Langen og Mjær via Hobølvassdraget, som ender i Oslofjorden ved Moss. For noen år siden demmet beveren opp både Sølvdoblabecken og Sølvdobla, og satte veien til Østmarkskapellet under vann. Fortsatt ser vi den rene

Sølvdoblabekken mot sør

Verneformål Spinneren

Formålet med vernet er å bevare de naturopplevelsesverdier, med det naturlige og urørte preget, som gjør at området har særskilte kvaliteter for friluftslivet. Videre er formålet å bevare et mye brukt friluftslivsområde som bærer preg av å være urørt og naturlig, er mangfoldig, og har en stor variasjon med markerte former i terrenget, variasjon i skogbildet og en stor andel gammel skog. Området innehar varierte, naturlige landskapsrom uten forstyrrende inngrep og byr samtidig på innslag av kulturhistoriske verdier. Området har et variert og rikt dyreliv.

«mangrove-skogen» av vannsyke trær i kanten av Sølvdobla.

Rundt Dølerud finnes rikere skogtyper med både edelløvsog, høystaudeskog og rik sumpskog. Her vokser blant annet ask og lønn, hassel, hegg og mange vakre bjerkestammer. Planten solblom finner vi også, en sikker indikator for kulturpåvirket mark. Foruten ballblom, som i eldre tid ble kalt både knappblomst og «Frejas guldrosen». Men Dølerud-området bærer preg av sterk gjengroing, så her trengs det så visst en skjøtselplan. Og det gamle våningshuset fordrer restaurering.

En lengre versjon av artikkelen kan du lese i Søndre Akers Historielags Årbok 2013.

Spinneren

friluftslivsområde

En åpen og friluftsvennlig skog med utkikkspunkter, kulturminner og en spennende og variert natur venter deg i vest i Østmarka. Spinneren ble vernet som friluftslivsområde av Kongen i statsråd 4. oktober 2013.

I den vestlige delen av Østmarka ligger Spinneren. Området består av flere langstrakte åsrygger med til dels dype dalsøkk. De gode mulighetene for å få en spesiell naturopplevelse akkurat her, gjør at området er ett av landets fire første friluftslivsområder vernet av markaloven.

Lett tilgjengelig

Spinneren er lett tilgjengelig fra Grønmo i vest, og fra stier og løyper fra andre deler av Marka. Tilbudet til skiløpere er godt.

Det kan fiskes i tre av skogstjernene. Området er svært mye brukt til friluftslivsaktiviteter.

Fakta om Spinneren

- Ligger sørøst i Oslo, vest i Østmarka.
- Består av langstrakte åsrygger og dalsøkk, tjern, myrer og barskog.
- Areal på 3,46 kvadratkilometer.

Verdier i området

Området har mange opplevelsverdier knyttet til gammel skog som fremstår urørt og naturlig. Her finnes både småkupert terreng, bergvegger, myr, ur og sumpskog. Variasjonen gir en åpen og friluftsvennlig skog som er godt tilrettelagt for turer sommer og vinter. Skogtypene spenner fra magre fururygger til rikere skogtyper med gran, samt sumpskog og gammel skog. Her finnes også både liten og stor salamander, viltfugler og bever.

Svartdalen. Foto: Sweco

Kulturhistorie

Et gravminne i nord og et kullfremstillingsanlegg i nordøst er registrert som kulturminner her. Husmannsplassen Dølerud står på Byantikvarens liste over bevaringsverdige bygninger, og nord for Dølerud finnes en hoppbakke fra 1933. På toppen av Spinneren står en bauta med ukjent opprinnelse.

Hva er et friluftslivsområde?

Når et område i Marka fremstår som urørt og gir brukerne en spesielt verdifull friluftsopplevelse, åpner markalovens § 11 for at området kan vernes. Ved å verne området som friluftslivsområde bevarer man kvaliteten på naturopplevelsen for senere generasjoner, og sikrer naturen mot hogst og store inngrep som vil kunne forringe opplevelsverdien.

*Den gamle plassen Dølerud ligger lunt
til mellom Spinnernåsen og Dølerudåsen.
Bildet er tatt fra sistnevnte ås.
Foto: Sverre M. Fjelstad*

Spinneren byr på villmark og tidløshet

Av Sverre M. Fjelstad

Spinneren friluftslivsområde er en eventyrskog med spesielt høy opplevelsesverdi for friluftslivet, forsikrer Sverre M. Fjelstad i denne artikkelen. Han kjenner skogen her bedre enn de fleste og er glad for at den nå har fått varig vern.

Det er ingen tvil; jeg lever et spennende liv! For så å si hver dag – året rundt og under ulike vær- og føreforhold – er jeg ute i skog og mark. Vel kan jeg oppleve spennende natur og dyreliv også på andre breddegrad-er enn våre, men ingen steder føler jeg meg så hjemme som i Østmarka! Denne konklusjonen har jeg kommet til mange ganger de siste årene.

Spør du meg, kan jeg nesten ikke tenke meg mer interessante og spennende skogstrakter. Utallige minner ligger i bakhodet og gjør turene her fortsatt spennende og opplevelsesrike. Når jeg vet at andre markatravere har det på samme måten, priser jeg meg lykkelig over at nettopp disse traktene har fått vernestatus. At Østmarkas Venner har vært iherdige pådrivere i verneprosessen, føler jeg meg både stolt og glad over! Av fire foreslåtte områder i Østmarka fikk til sist to varig vern som eventyrskoger.

Dølerud og Spinneren er «min» skog

Det er stadig ett område – en skog – jeg vender tilbake til også i tankene. Den ligger ikke langt fra her jeg bor, så jeg benytter enhver anledning til å oppsøke den. Tar du

fram Østmarka-kartet, kan du slå en stor ring om traktene øst for Sølvdbladaalen, og vest for Sør-Elvåga og Eriksvannsbekken. Kjerneområdet er Dølerud-Spinneren.

Dette er kort sagt «min» skog. Ikke så rart, tenker du kanskje hvis du vet at min familie på farssiden stammer fra disse traktene. Min bestemor Karen ble nemlig født i den værbitte stua på plassen Dølerud. Det hendte en kald januar dag for 160 år siden.

I dag vil det vesle huset og landskapet omkring fortelle deg at dette er gammel kulturmark. Innenfor noen få dekar med skog kan du både oppleve små partier med edelløvsog, og i dalbunnen – under den bratte Dølerudåsen – gammel sumpskog. Variasjonen når det gjelder naturtyper er i det hele utrolig stor.

Allerede under krigen tok min far meg med til Dølerud og traktene omkring Sølvdobra, Svartkulp og Spinneren. På de første turene satt jeg faktisk i sekken hans! Senere i guttedagene og oppveksten, streifet jeg om i disse traktene alene. De ble mine «jaktmarker» hvor jeg utforsket skogens ville dyr – som

Høststemning ved Trolltjern. Foto: Sverre M. Fjelstad

senere la grunnlaget for mange av mine bøker og fjernsynsfilmer.

Følelsen av villmark og tidløshet

Jeg synes tittelen eventyrskog er midt i blinken, for i «min» skog er det lett å oppleve eventyrstemning med fengende plante- og dyreliv. Her finner vi lysåpne furukoller, gammel vindfallsskog og sørvendte løvskogslie. Flere steder blinker det i små skogstjern og klukkende bekker. Gjennom mesteparten av området strekker det seg parallelle nord-sørgående sprekker i grunnfjellet.

Svartdalen er en av dem. Den ligger mellom Torsmosan og Fingerbølmyrene. Har du gått den på langs, kanskje en sen skumringstime, vil du trolig få følelsen av villmark og tidløshet. For dalen har sikkert ikke forandret seg noe særlig de siste hundreårene. Den er stort

sett lett å gå på langs, hvis du følger dalbunnen, men mange steder vanskelig å krysse på tvers. Det fikk en dame på ski erfare for noen år siden. Hun fulgte uheldigvis blåløypa mellom Langvannskoia og Sør-Skytten. Der den krysser Svartdalen er den svært bratt, så det endte med at hun brakk den ene skien. (Godt hun ikke brakk beinet!) Parolen må være at du helst unngår å følge de blåmerkede stiene/løypene når du har ski på føttene!

Interessante, vakre Spinneren

Alle som har fulgt den høye, lange Spinneren på langs, vet at åsen (271 m o. h.) er både interessant og vakker. En gang hadde Oslo kommune skumle planer om å hogge en betydelig del av skogen her. Jeg kan ikke akkurat si at jeg kjempet mot hogsten, men jeg framholdt i hvert fall at skogen på toppen og på begge sider av åsen har særtrekk

som gjør den bevaringsverdig. Her lå blant annet tre gamle tiurleiker og en orreleik. En av tiurleikene og orreleiken var intakt våren 2013. Det er artig å tilføye at et par av tiurene på Spinneren ble landskjudiser i 1970-årene. Da brislet de seg nemlig i vignetten til mitt program, *Naturmagasinet*, i NRK-Fjernsynet.

Når vi først er inne på fuglelivet: En gammel eneboer i Østmarka, Korpås-Olsen, fortalte meg en gang at det merkelige navnet Spinneren skal komme av at åsen var – (og er) – et velbrukt hekkested for natteravn. Et gammelt tilnavn på arten er nemlig Spinner`n. Det henviser til fuglens stemme i hekketiden. Da høres det faktisk ut som om noen spinner på en rokk! Et annet tilnavn er derfor «huldrerokk». Men spør du meg, tror jeg Spinneren like gjerne kan ha fått navnet sitt på grunn av et kraftig utbrudd – det vil si angrep – av furuspinnerlarver omkring midten av 1800-tallet. Enkelte år kan nemlig furuspinneren formere seg voldsomt og gjøre betydelig skade på furuskogen.

Toppen av Spinneren byr turvandrere på en merkverdighet, nemlig en høy, spiss stein. Det er utrolig rart at ingen mennesker kan fortelle hvem som har reist den!

Allerede i 1960-årene hadde jeg en artikkel – ledsaget av et stort bilde – i Aftenposten under tittelen «Hvem reiste bautæen på Spinneren?» Jeg tør si artikkelen vakte oppmerksomhet blant leserne, men av alle brevene jeg mottok i etterkant, var det ingen som gav et sikkert svar på hvorfor «Bautæen» er blitt reist – og hvem som reiste den. Kort sagt: Spinneren er «Marka på sitt beste».

*Sverre M. Fjelstad (født 1930) er naturfotograf, forfatter og fjernsynspioner. Fjelstad har laget over hundre naturfilmer på riksdekkende NRK fjernsyn. På 1960-tallet skapte han blant annet sitt eget tv-program *Naturmagasinet*, som senere er blitt avløst av *Ut i Naturen*. Her er han fotografert med en gammel plog på Dølerud.*
Foto: Cathrine Søberg

En ny «by i byen»

Den planlagte Gjersrud-Stensrud utbyggingen (med opptil 10.000 boligenheter!) blir i følge planleggerne «En by i byen». For de tusener av nye Oslo-borgere som blir boende her innen 2040, blir faktisk Dølerud-Spinneren nærområdet deres i øst. Dette bør Oslo kommune samt alle friluftsforslag i nærheten ha klart for seg når eventuelle inngrep som skogsveier, skiløyper og sykkeltraséer planlegges. Naturen her er sårbar – og det er selvsagt grenser for dens tåleevne

når tusener av nye beboere trekker innover og setter mer eller mindre varige spor.

Hemmelighetsfulle Svartkulp

Mange Østmarka-venner har i årenes løp oppsøkt de to små tjernene Sølvdobla og Trollvann. Svartkulp derimot, er det ikke så mange som kjenner til. Årsaken kan være at Svartkulp ligger litt bortgjemt til inne i skogen. Det var en stor fordel under krigen. I

nordenden på østsiden hadde nemlig «Gutta på skauen» fast tilhold. Inntil bratte bergveggen, bare noen meter fra bredden, lå deres godt kamuflerte krypinn. Min far tok meg med og viste meg «byggverket». Mens vi sto der, kom en kar nærmest rett ut av bergveggen! Jeg kan huske hendelsen som om det var i går. Det hører til historien at hjemmefront-karene mislikte min fars uforsiktighet, for «Gutta på skauen» gjorde forståelig

Beversportegn ved bredden av Sølvdobla. Foto: Sverre M. Fjelstad

nok alt for å hemmeligholde oppholdssteder og aktiviteter. At smågutter fikk kjennskap til hvor de holdt til, var nok ikke bare bra.

Noen dager senere satt jeg på kjøkkenet på Dølerud sammen med far og familien Kristoffersen – som var blant de siste som bodde på plassen. Da kom en av Gutta på skauen inn for å hente mat til seg selv og kompisen, som holdt til i skjulestedet oppe ved Svartkulp. Senere fikk jeg vite hvor avhengige de to var av denne maten – som familien Kristoffersen jevnlig skaffet dem.

Svanefoss har alltid åpent vann

Har leseren hørt om Svanefoss? Det vesle vannfallet ligger i bekken mellom Eriksvann og Sør-Elvåga. Du skal ha flaks for å se svaner her, men enkelte år, når forvinteren er svært kald og bekken fryser tidlig til, er det alltid åpent vann her. Det gir andre fugler – og kanskje også sangsvaner – muligheter for matleting i kulpen under fossen. Ellers har jeg selv sett sangsvaner i oset helt nord i Eriksvann, et kort stykke sør for Svanefoss.

Klarer du å krysse Eriksvannsbekken tørrskodd, har du Losby-skogen på østsiden. Kommunegrensen følger bekken og utgjør den sørøstlige grensen for det 3460 dekar store området som bærer navnet Spinneren friluftslivsområde. Ønsker du å utforske beveren, er Eriksvannsbekken et godt observasjonssted. Selv om du ikke får se den store gnageren med de nattlige vanene, er det lett å oppdage spor tegn etter den her.

Beveren bygger ved Sølvdobra

Ellers er bekken som renner ut fra Sølvdobra en typisk «beverbekk». Flere av leserne vil sikkert huske at veien mellom Langbråten

og Østmarkkapellet i perioder har stått under vann. «Synderen» har alltid vært beveren. Gang på gang har den demmet opp bekken som renner ut fra tjernet. En stor hytte på vestsiden røper at beverfolket har hatt fast tilhold her i flere år. Like ved står en mengde døde trær, som strøk med under den store oversvømmelsen for om lag ti år siden.

For Marka-venner som vil oppleve riktig vill og spennende natur, kan jeg anbefale en tur i Sølvdobladaalen. Bekken følger dalbunnen og får det enkelte steder så trangt at den så vidt klarer å presse seg fram mellom berg og digre kampesteiner. Dette er det siste stedet i Østmarka jeg så oter. Observasjonen hadde jeg for flere ti-år tilbake. At den store, sjeldne fiskeren holdt til her, gir gode indikasjoner på dalens kvaliteter: Dette er villmark av beste slag! Nettopp derfor bør vi prise oss lykkelige over at Sølvdobladaalen ligger innenfor verneområdet.

At vi nå har fått to områder i Østmarka som er vernet som eventyrskog, vi si at områdene er klassifisert som særlig viktige for friluftslivet. Her kan det med andre ord ikke iverksettes tiltak som endrer, det vil si reduserer, områdenes verdi for turfolket. Dette er en kjensgjerning som får meg til å se lysere på Markas framtid: Noe skog vil alltid beholde sitt opprinnelige preg uten forstyrrende inngrep som store hogstflater, veibygging, dype kjørespor med mer. Som zoolog er jeg spesielt opptatt av at dyrelivet vil kunne utvikle seg uforstyrret – at vi også i framtiden vil ha muligheter til å oppleve rugdetrekket, orre- og tiurleikene, spettesnes «tromming» og mange andre vårtegn som skogen her inne kan by den observante turvandreren. God vår, og fremfor alt: God tur!

Hauktjern friluftslivsområde

Langstrakte åsrygger, dype dalsøkk, store vann og små skogstjern. Den varierte naturen i Hauktjern-området er lett tilgjengelig og mye brukt. Derfor er Hauktjern vernet som friluftslivsområde.

Hauktjern friluftslivsområde omkranser nordre deler av idylliske Nøkle vann og strekker seg nordover på østsiden av Lutvann. Eldre bar-blandingsskog dominerer området, sammen med åpen furuskog på åsene og rik granskog i dalsidene.

Lett tilgjengelig

I dette verneområdet finnes blåmerkede stier, umerkede skogsstier, turveier, skiløyper og

lysløyper. Flere av veiene i området er egnet for barnevogn, sykkel eller rullestol.

Naturopplevelser

Dyrelivet i området er rikt. I de gamle barskogene kan du, om du er heldig, observere jerpe, orrfugl, hønsheuk og bøksanger, blant mange andre arter. Her kan store brukergrupper oppleve natur som fremstår som urørt. For klatrere er området allerede vel-

Fakta om Hauktjern

- Opprettet av Kongen i statsråd 4. oktober 2013.
- Ligger nordvest i Østmarka i Oslo kommune.
- Variert topografi, lett tilgjengelig og godt tilrettelagt.
- Areal på 3,67 kvadratkilometer.

kjent, med en rekke klatreruter beskrevet i klatreføringen for Oslo-marka. Fordi området ligger nær byen, har det mange gapahuker og enkle overnattingsplasser.

Kulturhistorie

Nær og i området finner du utfartssteder som Sarabråten, Østmarksetra og Marihollet. Sarabråten er kjent som et av de første utfartsstedene i Oslo-marka, og stedet gir området stor kulturhistorisk verdi.

Gammelt vannreservoar ved Sarabråten. Foto: Espen Bratlie

*Lutvann, også kalt Østmarkas dronning.
Foto: Bente Lise Dagenborg*

Hauktjern – mitt hverdagsparadis

Av Bente Lise Dagenborg

Lutvann, Østmarkas dypeste og klareste vann, også kalt «Østmarkas dronning», er så å si min nabo. Jeg flyttet til kanten av Østmarka på grunn av en barnehageplass midt på åttitallet. Ikke hadde jeg drømt om at jeg skulle få ei dronning og en panoramautsikt med på kjøpet.

Mitt første møte med Lutvann var en sommerdag da jeg trillet min sønn i sportsvogn og fant turveien inn til Fagerholt. Formiddagssola skinte skarpt og blinket blendende i vannet. Siden den gangen har turene inn til Lutvann og området rundt vært utallige; en rusletur, en joggetur, en trilletur, en sykkeltur, en badetur, en svømmetur, en bærtur, en fototur, en grilltur, en skitur, en luftetur, en fisketur, en padletur, en sommeravslutningstur, en skøyetur og en fakkeltogtur. En finner mange fine plasser langs vannet i formiddagssola på vestsida og ettermiddagssola på østsida, og er du svømmedyktig kan du bade nesten hvor som helst.

Da sønnen min etter hvert gikk for egen maskin, måtte han bli med meg på tur i skogen. Markagrensa lå kun et steinkast fra blokka vår. Vi gikk rundt Lutvann, og vi fulgte skiløypetraseen mot Sarabråten. Oftest ble utsikten på vestsida av Lutvann, der vannet ligger så mektig under oss, jevnlig besøkt. Litt motvillig på starten, men lekende og lett til beins var han da vi endelig var godt i gang med turen. At min sønn introduserte

utsikten for kjæresten sin kort tid etter at de ble kjent, forundret meg ikke.

Storlomens skrik og gjøkens galing

Likevel, den sørvestlige utsikten der en mot nord ser Romsås i det fjerne, er ikke min favoritt. Nei, jeg nyter heller pynten midtveis på Lutvanns vestsida, der Sydholmen og hennes lillesøster befinner seg litt skrått under meg. Der er kontakten med Lutvann en annen og lyset møter meg på en sterkere der hvor jeg skuer mot sør.

En dag møtte jeg en kar med kamera og stativ og som kikket etter storlomen. Storlomens skrik har ljomet over Lutvann i sommer. Grøss og gru, når du ikke vet hvor lyden kommer fra, men stor jubel når en vet at, jo, i år er det storlom i Lutvann! Fuglelivet ved Lutvann er en historie for seg og jeg har sett blant annet sett laksand, kanadagås, gulerle, dvergspett og gjøk. En sein ettermiddag i mars kom en fiskeørn flygende, tror jeg i alle fall. Og en gjøk som galer nær deg glemmer du aldri, for den intense lyden fester seg, og nettopp da forstår

Solnedgang sett fra Lutåsen. Foto: Bente Lise Dagenborg

du hvorfor du hører gjøken på lange avstander.

Skal jeg ta en passe liten eller passe lang luftetur med bikkja mi, går turen langs vestsiden av Lutvann. I de bratte østvendte skråningene står furuene, mine favorittrær, så vakre, ranke og gyllenbrune.

Lutåsen: Utsikten med stor U

Men min utsikt med stor U er likevel ikke utsikten over Lutvann, nei, min utsikt rommer et større landskap! Fra Lutåsen på østsiden av vannet, ser jeg mot vest, mot Kolsåstoppa og øyene i vestre delen av fjorden. Jeg skuer mot nord og får et glimt av Norefjell, jeg ser Holmenkollen og Nordmarka og

Mellomkollen og store deler av byen. Sågar en stripe av Bunnefjorden dukker opp bak Ekeberg og Lambertseter.

Solnedgangen på Lutåsen er et skue jeg har jaktet på mang en gang. Og flere med meg har funnet veien dit. I vinter var det tydelige spor av ei elgku med kalv som hadde tilhold der oppe. «Et rom med utsikt», jeg så et leie som tydet på at også elgen nøt utsikten over byen.

Hvordan dukket utsikten på Lutåsen opp for meg? Blåstien passerer jo bare et steinkast unna, men en vet ikke hva som skjuler seg bak skogen og knausene mot vest, for inngenting tyder på at en passerer Østmarkas

Bente Lise Dagenborg bor på Trosterud og er en ivrig Østmarka-bruker. Hun ble valgt inn i styret i ØV på siste årsmøte. Her er hun fotografert ved Søndre Puttjern. Hauktjern friluftslivsområde er hennes hverdagsparadis. Foto: Trygve Homme.

flotteste fjordutsikt! En umerket sti dukket opp, og min nysgjerrighet ble vekket. Etter noen meters gange åpnet det seg et panorama, hjulpet av kvistede trær, rene skulpturer! Utsikten på Lutåsen kan etter min mening absolutt måle seg med utsikten fra Bjønnåsen, selv om Bjønnåsen dog er Østmarkas nest høyeste topp!

Til den dypeste dal

Fra den «høyeste topp til den dypeste dal». Puttdalen var bokstavelig talt på bunn da Nordre Puttjern lakk og rett og slett ble tom for vann. Min første tur inn i dalen var høsten 1997, da jeg som mange andre, trasket innover for å se lekkasjene i Lutvann og Nordre Puttjern. Jeg fulgte hakk i hel etter biologen Dag Hessen. Lekkasjene ble stop-

pet, og jeg skjenker Østmarkas Venner en takknemlig tanke hver gang jeg vandrer i den magiske dalen. Trangt, og en stille og fortettet stemning møter en der inne.

Rett nord for Søndre Puttjern vandrer jeg inn i Hauktjern friluftslivsområde. Ravnens kretser over meg, orkideer, kvitlyng og tranebær blomstrer, på vinterstid vokser det fram en isvegg på østsida. Jeg tenker på en jeg møtte, som med stor entusiasme fortalte at han hadde sett spor etter gaupa der inne! Puttdalen må jeg besøke jevnlig. Jeg må oppleve magien under alle årstider.

Følger en Puttdalen sørover, møter en blåløypa opp til Lauvtjern, Østmarkas høyest beliggende vann. Mitt første møte med Lauv-

Lauvtjern. Foto: Bente Lise Dagenborg

tjern var sammen med min sønn. Overnattingsturen for femte klasse ved Trosterud skole var kommet til mitt barn. Under gapahuken lå vi der ei oktobernatt, fuktig var det, og dårlig med søvn ble det, men en opplevelse for livet. Aldri vil jeg glemme en kopp med varm kakao som jeg ble forært av en av de andre foreldrene som også var med på turen. Siden har turene til Lauvtjern vært utallige, ofte på vei til radaren på Haukåsen og kanskje videre ned mot Mariholtet, der en kopp kaffe venter hvis en rekker åpningstida!

Hvordan hadde det sett ut uten dammene?

Videre sørover fra Puttdalen kan en, i stedet for å følge blåløypa opp mot Lauvtjern, velge å ta seg fram videre sørover mot Krokktjern. For en nybegynner er det nok lurt å følge kartet. Øst for Lutåsen kan du en vårdag møte på et stokkandpar på en bitte liten myrdam. En fin utsikt over Krokktjern finner du på vestsida. Følger du vannet på nordsida, er du inne i kroken med svaberg og bål plass. På vestsida kan du ta en hvil oppå

en skrent og nyte utsikten over vannet. Med vanntunnelen som en «raritet» under meg, slår det meg av de fleste store vannene i Østmarka er regulert og demmet opp. Hvordan hadde det sett ut uten alle dammene?

Går du videre langs østsida av Krokktjern, kommer du inn på ei blåløype som fører deg mot Hauktjern og Hauktjernskløftene. Lange åsrygger med furuskog og en anelse glimt av bylandskapet følger deg inntil du, dersom du tør, følger blåløypa den bratte skrenten ned mot Hauktjernskløftene. Her kan du vandre i den store bergsprekken og møte kong Olav Vs signatur i fjellsida under ivrige klatrere. Hauktjernskløftene er et yndet klatrested. Men Hauktjern har også fine plasser en kan slå seg ned og samtidig skue et variert friluftsliv med fiskere, klatrere, teltere og soltilbedere en sommerdag i juni!

Jeg velger meg Sarabråten

Fra Hauktjern går blåstien i flere retninger. Jeg velger meg Sarabråten, og vil tidlig en maidaag bade i blåveis i lia bak minnebau-taen eller kjenne den nydelige parfymeduften av tysbast. Men obs, obs, bare kjenne etter duften, for tysbasten er giftig.

En junidag vil jeg kunne se linerla mate ungene i reiret i ruinen. En varm sommerdag i juli kan jeg komme over en hoggorm som bader seg i sola. Helst vil jeg sitte og nye utsikten over Nøkle vann. Mens jeg sitter der kan jeg høre det brake i vegetasjonen i lia under, for så å oppdage en fjording som tuser oppover skråningen før den blir innhentet av hestekaren. Nå har Sarabråtens venner sammen med kommunen ryddet og åpnet for en rusletur ned Dronningstien, og den går jeg ned for å ta en dukkert i Nøkle vann.

Sarabråten. Foto: Espen Bratlie

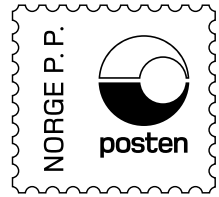
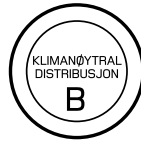
Jeg tar turen hjemover fra Nøklevann gjennom Lutdalen opp mot Lutvann, og passerer den gamle boplassen som ligger ved lysløypa før jeg forsvinner inn i skogen opp langs Lutvannsbekken. Like fint å ferdes her, til alle årstider, selv om snøforholdene kan være i minste laget. Er jeg på vei opp på barmark, må jeg alltid ta turen opp mot dammen for å se Lutvann fra sørenden. En vårdag fanget jeg en villfaren undulat her inne, men det er en historie for seg.

Dronninga er vernet

En annen fugl som har satt sitt spor i minnet, er fossekallen jeg møtte en vinterdag i Lutvannsbekken under dammen i sørenden av Lutvann. Da kom jeg på ski og var på vei hjem over vannet. Til fots derimot velger jeg å gå tilbake til blåstien og krysse Lutvannsbekken, i håp om å se fisk eller oppleve at bekken er breddfull av vann. Opp Hønsestigen er det bare å gå på, en anledning til

å få opp pulsen og samtidig glede seg over blåveisen dersom det er mai. Samtidig kan jeg se fram til at Lutvann igjen skal åpenbare seg fra utsikten i sør. En liten meditativ hvil der oppe, før siste rest av turen står igjen. Valget består av et utall stier med og uten blått merke.

Hauktjern friluftslivsområde strekker seg fra Søndre Puttjern i nord og sørover til Sarabråten og nordre del av Nøklevann litt nord for Hareholmen. Det strekker seg fra øst for Lauvtjern og omfatter Krokstjern og Hauktjern og i vest strekker grensa seg over Lutvann rett sør for Nordholmen. Mitt hverdagsparadis er vernet på bakgrunn av de store friluftslivsopplevelsene dette området byr på. Dronninga av Østmarka er vernet. Hva er en vernet friluftslivsdronning verdig? Jo, intet mindre enn en kommende Østmarka nasjonalpark!

Returadresse:
Østmarkas Venner,
Postboks 85 Nordstrand,
1112 Oslo

Aktivitetskalender 2014 for medlemmer av Østmarkas Venner

Aktivitet	Dato	Foredragsholder/ Guide	Annonseres
Minnestund på Sarabråten	10. juni	Guri Hjeltnes	side 3
Slåttedugnad på Bøvelstad	27 – 28. juni	Johan Ellingsen	side 15
Guidet tur i reservatet	29. juni	Lise Henriksen	side 15
Sarabråten – Familiedag	30. august	Sarabråtens venner	side 20
Sarabråten – Dugnad	6. september	Sarabråtens venner	www.sarabraten.no
Høsttur for barn og ungdom	21. september	Live Danielsen SNO	Nytt fra Østmarka nr 3
Tur til hjertet av Østmarka	September	Annonseres seinere	Nytt fra Østmarka nr 3
Høstmøte	November	Annonseres seinere	Nytt fra Østmarka nr 3

Støtt Østmarkas Venner via Grasrotandelen

GRASROTANDELEN

ØSTMARKAS VENNER

Organisasjonsnummer: 871278202

32774871278202